

lares, aliorum episcoporum suffraganei. Ita *Canus*, de auctoritate concil. c. 2, et *Suarez*. Multi alii theologi ac canonistæ contendunt titulares episcopos jurisdictionem in actu primo habere, et, remota infidelium tyrannide, eam in ecclesiis quarum sunt titulares exercere posse: unde concludunt eos ad concilia generalia cum suffragio decisivo convocandos esse. Ita *Jacobatius*, *Ferraris*, v^o *Concil.* art. 1, n. 29.

Qui autem sedibus suis renuntiarunt, juxta omnes, non sunt fidei iudices; quia nullam jurisdictionem habent nec ullo modo Ecclesiam Dei regunt.

Qui aperte sunt hæretici aut publice schismatici, ad concilia aliquando vocantur ut causam suam defendant, et ad veram fidem adducantur; sed vocem deliberativam non habent.

PROPOSITIO QUARTA.

Simplices presbyteri non sunt necessarii fidei testes et episcoporum consilarii.

Prob. Si presbyteri jure divino necessarii essent fidei testes et episcoporum consultores, ut quidam Jansenii et *Quesnel* discipuli volunt, nullam vim haberent conciliorum decreta non vocatis et inconsultis presbyteris lata: atqui tamen multa celebrata sunt concilia non vocatis nec consultis presbyteris, et nihilominus eorum decreta ab omnibus semper habita sunt ut legitima: ergo.

Et vero, si presbyteri necessarii essent fidei testes, vel omnes, vel aliquos tantum episcopi consulere deberent: atqui neutrum dici potest: non prius, quia sæpe est impossibile et nunquam fuit in usu; non posterius, alioquin illorum testimonium non esset jure divino necessarium, quia omnes ratione dignitatis jure divino sunt æquales. Itaque convenit quidem episcopos, ut mos est, nonnullos sibi adungere sacerdotes scientia, pietate et experientia conspicuos, quorum expectant consilium, præsertim in rebus alicujus momenti, v. g. in controversiis circa fidem. At validitas sententiæ episcopalis ab hujusmodi consultatio-

nibus non pendet; tota enim potestas, tum judicandi, tum præcipiendi et gubernandi, in solis episcopis residet; sufficientem autem rerum notitiam obtinere possunt ex Scripturis sacris, ex SS. Patribus, ex diversarum ecclesiarum traditionibus, ex historia ecclesiastica, ex testimonio et opinione aliorum episcoporum, etc. Ergo.

PROPOSITIO QUINTA.

In propria sua diœcesi simplices presbyteri jus non habent causas fidei judicandi et leges ferendi, nec necessario sunt episcopi consultores.

Prob. 1°. Simples presbyteri non sunt necessarii fidei testes et episcoporum consilarii in Ecclesia generatim spectata, ut probavimus; ergo nec in propria diœcesi: non majorem enim habent auctoritatem jure divino in propria diœcesi quam in Ecclesia generatim spectata; 2° simplices presbyteri jus istud sibi vindicare non possunt nisi ex Scriptura sacra aut traditione: atqui neque ex Scriptura sacra, neque ex traditione probari potest tale jus ad sacerdotes pertinere. 1° *Non ex Scriptura.* Nam textus ex quibus deducitur jus Ecclesiam gubernandi, auctoritas docendi et controversias circa fidem dirimendi, solos episcopos spectant, ut supra ostendimus. 2° *Non ex traditione.* Nullum enim affertur exemplum lucidum in gratiam hujus propositionis; contra vero ex universa praxi Ecclesiæ videtur episcopos per seipsos, et independentes a sacerdotibus, suam ecclesiam rexisse, leges condidisse, dogmatica decreta tulisse, etc. Et revera, legitur in constitutionibus Apost. 1. 2, c. 26: « Qui episcopus est.. hic » princeps et dux vester est; hic vester rex et dynastes; » hic vobis post Deum terrenus deus, cui honorem debetis præstare: de eo quippe et de similibus aiebat Deus: » *Ego dixi: Dii estis, et filii Excelsi omnes; et dii non maledices.* Igitur episcopus vobis præsideat tanquam Dei dignitate condecoratus, ob quam clero præest et plebi universæ imperat. » *Cotel.* Porro episcopus non diceretur rex, dynastes, deus, si independentes a sacerdoti-

bus non posset Ecclesiam regere, leges condere, decreta ferre, etc. Quamvis ille textus non sit authenticus, saltem est antiquissimus. Ergo.

Unde solus episcopus est absolute pastor suæ diœcesis; solus habet auctoritatem regendi ac gubernandi Ecclesiam suam; solus est jure divino perpetuus seu *inamovibilis*; solus habet jurisdictionem tanquam in fonte eamque aliis communicat; sacerdotes quoslibet, etiam parochos, canonicos, suis legibus obstringere, censuris ligare potest, sicut et simplices fideles, quia hæc omnia sunt consecraria plenitudinis ejus auctoritatis.

Dices: Concilium Carthaginense IV, can. 23, jubet ut « episcopus nullius causam audiat absque præsentia clericorum suorum, alioquin irrita erit sententia. » Ergo.

R. 1º. Inde sequeretur omnes clericos facultatis iudicandi et potestatis leges condendi esse participes: hoc autem consecrarium negant adversarii. Ergo.

R. Dist. ant. Jubet ut episcopus nullius causam audiat absque præsentia clericorum, ut solemnior et firmiter sit sententia atque regimen episcopale suavius appareat, *concedo ant.*; quasi episcopus sufficientem non habeat jurisdictionem ad leges condendas et controversias fidei iudicandas, *nego ant.* Sic evidenter explicari possunt prædicta concilii Carthag. verba, ac consequenter nihil contra nos probant.

Idem cum debita proportione dicendum est de collegio cardinalium in Ecclesia Romana respectu summi Pontificis; tota jurisdictio sedi Romanæ annexa, in solo Pontifice maximo residet, et non nisi ex institutione ecclesiastica cardinales sunt illius consultores.

Nota. Quidquid de simplicibus presbyteris diximus, de parochis similiter intelligendum est. Multi quidem theologi, præsertim in Gallia, acriter contendunt, contra Bellarminum et plures alios, parochos septuaginta duorum discipulorum quorum fit mentio apud S. Lucam, c. 10, legitimos esse successores, eos proinde divinitus esse institutos et jurisdictionem immediate a Christo obtinere. Ita cum Facultate Parisiensi, *Habert*, de Ord. c. 6; *Collet*, de

Ord. c. 5; *Bailly*, de Eccles. 3ª parte, c. 2; *Conf. d'Ang. des États et de la Hiér.* At nihilominus omnes consentiunt eos ab episcopis pendere, tum in sua institutione, tum in jurisdictionis suæ limitibus aut exercitio, et solum jure ecclesiastico esse inamovibiles. Etenim, saltem in tribus primis Ecclesiæ sæculis, et probabilius in sequentibus adhuc sæculis, territorium diversarum diœceseon non erat in parochias divisum: unica communiter erat Ecclesia in qua episcopus cœtibus fidelium præerat, verbum divinum prædicabat et Missæ sacrificium pro populo offerebat. Sacerdotes, diaconos aliosque inferiores clericos sibi adjunctos habebant, qui illum ratione dignitatis plus minusve adjuvabant. Multitudine fidelium nimis crescente, permittebat ut novi cœtus alibi fierent: his præficiabant sacerdotes qui, nomine ipsius populum docebant, sacra peragebant et diversis ministerii sacri officiiis fungebantur: hujusmodi cœtus decursu temporum multiplicati sunt, et paulatim conversi sunt in parochias.

Sacerdotes ad nutum episcopi ita missi, sic et revocari poterant. Decursu temporum, ut regimen Ecclesiæ firmiter esset, et præsertim ut gravia tollerentur incommoda ex *amovibilitate* provenientia, v. g. dissidia, ambitiones, simoniacæ conventiones in collatione beneficiorum, sive ex parte collatorum laicorum, sive ex parte clericorum petentium, statutum est non in aliquo concilio, vel aliqua constitutione apostolica generali, sed paulatim, ex usu, ut titulares semel instituti revocari seu amoveri non possent, nisi secundum regulas sat difficiles: unde dicti sunt *inamovibiles*. Quo tempore hæc inamovibilitas evasit generalis et firma, non constat. *Nardi*, auctor eruditus operis in lingua italiana scripti, cui titulus: *Dei parochi*, 2 vol. in 4º, *Pesaro* typis mandati annis 1829 et 1830, contendit eam non fuisse consummatam nisi in duodecimo sæculo.

Nunc autem in Gallia, post Concordatum anni 1801, soli parochi primarii (*curés de canton*) hoc privilegio gaudent. Cæteri, qui *deservientes* appellantur, ad voluntatem episcopi, sicut vicarii et quicumque delegati, revocari possunt.

Hæc autem disciplinæ mutatio non ex sola potestate civili facta est, ut quidam asserere non dubitant, sed ex consensu utriusque, videlicet auctoritate civili proponente, et auctoritate ecclesiastica accedente. Articulo 9 Concordati statutum fuerat episcopos novas facturos esse circumscriptiones parochiarum diœceseon suarum. Enormis facta est parochiarum reductio, gubernio exigente, sed episcopis consentientibus, et multæ aliæ creatæ sunt parochiæ vulgo dictæ *succursales*. Qui eis gubernandis præponuntur, vocantur in administratione civili *desservants*; vulgo vero dicuntur *curés* et ordinariam habent jurisdictionem, sicut parochi primarij. Vide dicenda in tractatu *de Ordine*, cap. v, art. 2, § 2, prop. xiv.

Sive autem parochi sint amovibiles, sive non, constat episcopum immediatam habere jurisdictionem in tota diœcesi. Nec admitti potest opinio eorum qui volunt parochos ita jure divino existere, ut episcopus in diversas diœcesis suæ parochias solummodo mediatam jurisdictionem habeat: nam, ante parochiarum existentiam, immediatam habebat jurisdictionem in totam diœcesim: porro divisio parochiarum jurisdictionem ejus tollere non potuit: ergo. Vide *Confér. d'Ang., de la Hiér.*

COROLLARIUM PRIMUM.

Constat ex dictis solos episcopos jure divino esse judices controversiarum circa fidem. Probavimus enim 1° Christum instituisse in Ecclesia corpus docens; 2° potestatem ei dedisse cunctas fidei controversias infallibiliter dirimendi; 3° hanc potestatem plebi Christianæ non competere; nec principibus sæcularibus, nec simplicibus presbyteris, sive sint parochi, sive non: restat ergo ut soli episcopi eam habeant.

COROLLARIUM SECUNDUM.

Sequitur pariter ex dictis episcopos non simpliciter habendos esse tanquam fidei testes, sed proprie loquendo tanquam judices; non solum enim testantur has aut illas veritates in deposito revelationis contineri, sed insuper

decernunt eas fide divina esse credendas, et anathemate plectunt eos qui contrarium dixerint.

Quædam tamen sunt notanda, nempe 1° episcoporum esse invigilare in suis diœcesibus ne sana doctrina corrumpatur; 2° nascentem errorem denuntiare privatim aut publice, prout opportunum ipsis videbitur, ac reprimere teneri; 3° silentium circa novitatem exortam imponere posse etiam sub pœna excommunicationis, donec summus Pontifex, ad cujus judicium causam deferre debent, pronuntiaverit: at internum fidei actum episcopus exigere non potest in materiis nondum definitis, quia privilegio infallibilitatis non gaudet. Unicum quippe est tribunal certo infallibile in Ecclesia, scilicet corpus episcoporum capiti suo junctorum, et sola hujus tribunalis sententia internum fidei actum exigere potest.

4° In materiis controversis episcopus non habet jus cohibendi in sua diœcesi libertatem opinandi, sentiendi, judicandi, discutiendi: attamen si contententes notas hæresis vel schismatis publice inurerent adversariis, ab eis exigere posset, etiam cum censuris, ut ab hujusmodi denominationibus abstinerent; quia solius est Ecclesiæ propositiones definire, et decernere quid sit hæreticum vel schismaticum.

5° Si dubium sit an propositio aliqua sit in materia controversa vel ad fidem pertineat, episcopus respectuosum præscribere potest silentium donec sententia Romani pontificis intervenerit, et tunc omnes parere tenentur, quia præsumptio est pro superiore.

6° In conciliis œcumenicis sententia per modum unius fertur, et omnes episcopi ad eam active tanquam judices concurrunt, licet præcipua pars ad summum Pontificem, quatenus est pars Ecclesiæ, pertineat.

7° Si vero summus Pontifex dogmaticum ex cathedra ferat decretum, illudque ad omnes transmittat episcopos, docetur Romæ episcopos illud judicare non posse, quia jam est completum, ut judicium, sed tantum illud acceptare. Eo sensu Clemens XI scripsit ad clerum Gallicanum qui arbitratus fuerat se bullam *Vineam Domini Sabaoth*